

**REKOMENDACIJOS DĖL POVEIKIO PRIEMONIŲ TAIKYMO
NETINKAMAI BESIELGIANTIEMS MOKINIAMS
KAUNO SIMONO DAUKANTO PROGIMNAZIJOJE**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rekomendacijos dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams Kauno Simono Daukanto progimnazijoje (toliau – Rekomendacijos) skirtos Kauno Simono Daukanto progimnazijos bendruomenei (toliau- Progimnazija). Rekomendacijos parengtos vadovaujantis LR švietimo ir mokslo ministro 2012-08-28 d. įsakymu Nr.V-1268 „Rekomendacijos dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams“ bei LR Vyriausybės 2002-04-02 d. nutarimu Nr. 437 „Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašas“.

2. Rekomendacijomis siekiama padėti Kauno Simono Daukanto progimnazijos darbuotojams veiksmingai reaguoti į kraštutinius mokinių netinkamo elgesio atvejus bei iškilusią grėsmę, siekiant užtikrinti gimnazijos bendruomenės narių fizinį ir psichologinį saugumą.

3. Rekomendacijos nustato galimas taikyti poveikio priemones netinkamai besielgiantiems mokiniams, taip pat pagrindines šių priemonių taikymo Progimnazijoje sąlygas.

4. Rekomendacijose vartojamos sąvokos:

Draudžiami daiktai – bet kokie daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių apyvarta uždrausta arba ribojama Lietuvos Respublikos įstatymų ar kitų teisės aktų saugumo, sveikatos apsaugos ir kitais visuomenės poreikiais, taip pat kiti progimnazijoje draudžiami turėti daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, nesusijusios su mokymosi procesu.

Netinkamas mokinio elgesys – mokinio elgesys, keliantis realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, taip pat pasikartojantis, tyčinis, agresyvus, įžūlus, griaunantis ugdymosi procesą, pažeidžiantis kitų asmenų garbę ir orumą bei psichologinį ir fizinį saugumą mokinio elgesys.

Poveikio priemonė – progimnazijos darbuotojo veiksmai, kuriais siekiama nutraukti ar sustabdyti netinkamą mokinio elgesį bei atkurti psichologiškai ir fiziškai saugią ir savitarpio pagarba grįstą ugdymosi aplinką.

Pagrįsti fiziniai veiksmai – su fiziniu kontaktu susiję progimnazijos darbuotojo veiksmai mokinio atžvilgiu, kurių gali būti imamasi siekiant nutraukti mokinio elgesį, keliantį realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, arba užkirsti jam kelią.

Ugdymosi vietos pakeitimas – laikinas mokinio atskyrimas nuo kitų mokinių, tęsiant mokinio ugdymąsi kitoje progimnazijos patalpoje (socialinio pedagogo ar psichologo kab.) arba teikiant mokiniui reikiamą švietimo pagalbą.

5. Kitos Rekomendacijose vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos Švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804), Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (Žin., 1996, Nr. 33-807) ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

6. Sprendžiant mokinio elgesio problemas bei taikant poveikio priemones turi būti vadovujamasi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (Žin., 1995, Nr. 60-1501), Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu (Žin., 2007, Nr. 80-3214; 2010, Nr. 157-7969), Vaikų,

vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 (Žin., 2002, Nr. 35-1305; 2007, Nr. 107-4379), Mokyklos Vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. V-579 (Žin., 2011, Nr. 45-2121), Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-941 (Žin., 2004, 100-3729; 2011, Nr. 99-4675), Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-1215 (Žin., 2011, Nr. 88-4220), Pedagoginių psichologinių tarnybų darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. V-1396 (Žin., 2011, Nr. 97-4600), Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-1462 „Dėl teisės pažeidimų, mokyklos nelankymo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, ŽIV/AIDS, smurto ir nusikalstamumo prevencijos“ (Žin., 2004, Nr. 145-5281) ir kitais teisės aktais, taip pat prioritetinės vaiko teisių ir interesų apsaugos ir gynimo, vaiko žmogiškojo orumo, individualizavimo, visapusiškumo, pagarbos ir protingumo principais.

II. POVEIKIO PRIEMONĖS IR BENDROSIOS JŲ TAIKYMO SĄLYGOS

7. Progimnazijos darbuotojas, esant Rekomendacijose nustatytoms sąlygoms ir siekdamas užtikrinti progimnazijos bendruomenės narių saugumą, gali taikyti šias poveikio priemones ar imtis šių veiksmų:
 - 7.1. iškviesti socialinį pedagogą, psichologą, klasės auklėtoją, VGK pirmininką ar progimnazijos direktorių (jo įgaliojimą kitą asmenį);
 - 7.2. organizuoti mokinio daiktų patikrinimą;
 - 7.3. panaudoti pagrįstus fizinius veiksmus.
8. Taikant Rekomendacijose numatytas poveikio priemones privalu atsižvelgti į mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą ir kitas, poveikio priemonės parinkimui ir taikymui svarbias, aplinkybes.
9. Rekomendacijose numatytos poveikio priemonės taikomos mokiniui tik tada, kai progimnazija yra išnaudojusi visas kitas galimas priemones ir švietimo pagalbos teikimo galimybes (pavyzdžiui, vesti individualūs pokalbiai su mokiniu ir jo tėvais (globėjais, rūpintojais) arba bent vienu iš jų ir kitos priemonės), ir jos nedavė laukiamų rezultatų, išskyrus neatidėliotinus atvejus, kai vaiko elgesys daro žalą ar kelia realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, saugumui ar turtui. Kitais atvejais į mokinio padarytus Progimnazijos vidaus tvarkos taisyklių, mokinio elgesio taisyklių ir (ar) mokymo sutarties nuostatų pažeidimus reaguojama kitų teisės aktų nustatyta tvarka.
10. Apie mokiniui pritaikytą poveikio priemonę turi būti informuojamas progimnazijos direktorius ar jo įgaliojamas asmuo, mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų, taip pat, esant būtinybei, savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrius ir (ar) teritorinė policijos įstaiga.
11. Mokiniui pritaikytą poveikio priemonę ir progimnazijos darbuotojo veiksmus mokinio atžvilgiu privalu fiksuoti raštu VGK protokolu.
12. Progimnazijos darbuotojas, įtaręs, kad mokinys progimnazijoje ar jos teritorijoje vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas ar yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, turi vadovautis Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas nustatymo organizavimo aprašu (2002-04-02, Nr.437) ir laikytis jame nurodytų veiksmų sekos:

12.1. Progimnazijos pedagoginiai darbuotojai, įtarę, kad progimnaziją lankantis mokinys progimnazijos teritorijoje vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, nedelsdami informuoja apie tai progimnazijos direktorių ar jo įgaliotą asmenį, taip pat visuomenės sveikatos priežiūros specialistą, vykdančią sveikatos priežiūrą gimnazijoje arba socialinį pedagogą;

12.2. Progimnazijos direktorius (ar jo įgaliotas asmuo) arba socialinis pedagogas esant šių Rekomendacijų 12.1. punkte nurodytoms aplinkybėms:

12.2.1. informuoja vaiko atstovus pagal įstatymą apie įtarimą, kad jis vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų ir kad jam reikėtų atlikti medicininę apžiūrą;

12.2.2. informuoja vaiko atstovus pagal įstatymą apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas, teikiančias sveikatos priežiūros paslaugas;

12.2.3. informuoja vaiką, vaiko atstovus pagal įstatymą apie institucijas, įstaigas, organizacijas, teikiančias psichologinę, socialinę ar kitą pagalbą.

13.3. Progimnazijos pedagoginiai darbuotojai, įtarę, kad progimnaziją lankantis mokinys progimnazijos teritorijoje yra apsinuodijęs narkotinėmis, psichotropinėmis, kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus:

12.3.1. suteikia mokiniui pirmąją pagalbą;

12.3.2. nedelsdami organizuoja mokinio pristatymą į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, o kai reikia skubios medicinos pagalbos, kviečia greitąją medicinos pagalbą;

12.3.3. nedelsdami informuoja apie tai progimnazijos direktorių ar jo įgaliotą asmenį, taip pat visuomenės sveikatos priežiūros specialistą, vykdančią sveikatos priežiūrą progimnazijoje.

13. Progimnazijos direktorius ar jo įgaliotas asmuo apie įtarimą, kad mokinys yra apsinuodijęs narkotinėmis, psichotropinėmis, kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis ir jo sveikatai ir gyvybei gresia pavojus, skubiai informuoja apie tai vaiko atstovus pagal įstatymą.

14. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, vykdančias sveikatos priežiūrą progimnazijoje, savo darbe vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais, Sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašu, patvirtintu sveikatos apsaugos ministro ir švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1035/ISAK-2680 (Žin., 2005, Nr. 153-5657), kitais šio specialisto teises ir pareigas nustatančiais teisės aktais.

III. PROGIMNAZIJS SOCIALINIO PEDAGOGO, PSICHOLOGO, KLASĖS AUKLĖTOJO, V GK PIRMININKO AR DIREKTORIAUS PAVADUOTOJO UGDYMU IŠKVIETIMAS

15. Progimnazijos darbuotojas gali išsikviesti progimnazijos socialinį pedagogą, psichologą, klasės auklėtoją, V GK pirmininką ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui, kad padėtų nutraukti netinkamą mokinio ar mokinių grupės elgesį.

16. Iškviestas asmuo tarpininkauja sprendžiant mokytojo ir mokinio ar mokinių grupės konfliktą, taip pat padeda mokytojui numatyti tolesnes mokinio(-ių) ugdymosi proceso organizavimo galimybes bei pagal kompetenciją inicijuoti ir (ar) spręsti švietimo pagalbos arba drausminių auklėjamojo poveikio priemonių taikymą mokiniui(-iams).

IV. MOKINIO DAIKTŲ PATIKRINIMAS

17. Jeigu progimnazijos darbuotojui kyla pagrįstų įtarimų, jog mokinys gali turėti draudžiamų daiktų, darbuotojas nedelsdamas apie tai informuoja progimnazijos vadovą arba jo įgaliotą asmenį.
20. Progimnazijos darbuotojas ir (ar) progimnazijos direktorius arba jo įgaliotas asmuo turi teisę prašyti mokinio parodyti jo asmeninius daiktus. Mokinio daiktai negali būti tikrinami negavus jo sutikimo ir (ar) jam nedalyvaujant.
21. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du progimnazijos darbuotojai, vienas iš jų – progimnazijos direktorius arba jo įgaliotas asmuo. Paaškęjus, kad mokinys turi draudžiamų daiktų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.
22. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir jie kviečiami atvykti į progimnaziją. Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga.
23. Kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškviešti asmenys, mokinys turi būti prižiūrimas progimnazijos direktoriaus paskirto progimnazijos darbuotojo.

V. PAGRĮSTI FIZINIAI VEIKSMAI

24. Progimnazijos darbuotojas pagrįstus fizinius veiksmus mokinio atžvilgiu gali taikyti tik tais atvejais, kai siekiama:
- 24.1. apsaugoti mokinį nuo savęs ar kitų asmenų (su)žalojimo;
 - 24.2. užkirsti kelią ir (ar) nutraukti smurtinį mokinio elgesį prieš kitus mokinius, progimnazijos darbuotojus ar kitus aplinkinius asmenis;
 - 24.3. neleisti mokiniui palikti patalpos, jeigu jo pašalinimas kelia grėsmę jo paties ar kitų asmenų saugumui;
 - 24.4. nutraukti mokinių tarpusavio muštynes, jei mokinys(-iai) nereaguoja į žodinius progimnazijos darbuotojo paliepimus jas nutraukti;
 - 24.5. nutraukti mokinio veiksmus, kuriais niokojamas turtas, ir (ar) apsaugoti turtą nuo galimo sunaikinimo ar sugadinimo arba sustabdyti netvarką.
25. Pagrįsti fiziniai veiksmai gali varijuoti nuo stovėjimo tarp mokinių gresiant potencialiam atviram jų konfliktui, stovėjimo prieš mokinį, siekiant užkirsti kelią pavojingam mokinio elgesiui (pavyzdžiui, siekiant atitverti kelią prie lango, jei mokinys grasina iššokti, ar pan.), vedimo paėmus už rankos, iki mokinio sulaikymo, fiziškai apribojant mokinio veiksmus. Mokinio sulaikymas gali būti naudojamas tik ekstremaliose situacijose (pavyzdžiui, kai siekiama nutraukti mokinių muštynes, jeigu nėra kitų galimybių jų išskirti nenaudojant fizinės intervencijos; kai siekiama nutraukti mokinio save žalojantį elgesį, jį apglėbiant ir laikant tol, kol mokinys nurims, ir pan.).
26. Fizinis kontaktas su mokiniu yra laikomas tinkamu tokiose situacijose:
- 26.1. mokinį(-ius) laikant už rankos(-ų), sudarant ratą, žaidžiant žaidimus;
 - 26.2. mokinį vedant už rankos;
 - 26.3. guodžiant mokinį;
 - 26.4. pasveikinant mokinį;
 - 26.5. padedant neįgaliam mokiniui;
 - 26.5. mokant mokinį groti instrumentu, šokti;

- 26.6. rodant mokiniui, kaip atlikti fizinius pratimus;
- 26.7. rodant mokiniui, kaip tinkamai laikyti rašymo, piešimo ar kitas ugdymosi procese naudojamas priemonės;
- 26.8. teikiant pirmąją pagalbą.
- 27. Fiziniai veiksmai laikomi nepagrįstais, draudžiamais ir traktuojami kaip smurtas mokinio atžvilgiu tokiais atvejais, kai jie:
 - 27.1. naudojami kaip bausmė;
 - 27.2. naudojami norint pademonstruoti savo viršenybę;
 - 27.3. naudojami siekiant sukelti vaikui skausmą;
 - 27.4. naudojama didesnė nei būtina fizinė jėga.
- 28. Pagrįstų fizinių veiksnių naudojimas neturi kelti grėsmės vaiko gyvybei ir sveikatai.
- 29. Progimnazijos darbuotojas, taikydamas pagrįstus fizinius veiksmus, visada privalo vadovautis minimalių būtinų fizinių veiksnių panaudojimo trumpiausiam būtinam laikotarpiui principu.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS.

- 30. Rekomendacijos peržiūrimos ir reikalui esant, atnaujinamos ne rečiau kaip kartą per metus.
 - 31. Rekomendacijos yra privalomos kiekvienam progimnazijos darbuotojui.
 - 32. Progimnazija su Rekomendacijomis supažindina mokinius ir jų tėvus (globėjus, rūpintojus) arba bent vieną iš jų elektroninėmis priemonėmis arba klasių tėvų susirinkimų metu.
 - 33. Su Rekomendacijomis progimnazijos bendruomenė supažindinama skelbiant jį viešai progimnazijos internetinėje svetainėje <https://www.daukantas.kaunas.lm.lt/>
 - 34. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus Progimnazija informuoja kompetentingas valstybės ir (ar) savivaldybės institucijas.
-